

רגבים – לחיות בתוך ציור

מסע איורים לרוחבו ולעומקו של קיבוץ רגבים

איורים:

מיכאל זלטקין

כתיבה ועריכה:

אלי בעבור

אלמז בן צבי

דינה גורדו

רועי שצקי

רגבים – לחיות בתוך ציור

על העטיפה:

הצד הקדמי – ילדי רגבים משתעשעים בנחל עדה ("הוואדי") העובר ליד שער הכניסה לקיבוץ.
הצד האחורי – תצפית על רגבים מ "גבעת הנוף".

הספר יצא לאור במלאת 70 שנה ליסוד קיבוץ רגבים על ידי עולים מתוניסיה, אלגיריה, מרוקו ואיטליה בשנת 1949.

הדפסה: דפוס שלום, פרדס חנה.

הציורים אשר בספר זה נמצאים גם ב"אלבום רגבים" באתר www.israel-in-color.com
וכן בסרטון "רגבים – לחיות בתוך ציור" בערוץ היוטיוב.

מועצה אזורית מנשה
הקהילה בארץ

ספר האיורים של קיבוץ רגבים מוקדש לכל מייסדי קיבוץ רגבים.

הספר מוקדש גם לזכרו של ארז פלקסר, חתני האהוב וחברו הטוב של רועי שצקי, טייס מסוק קרב קוברה במילואים אשר נפל ב 12 במרץ 2013 בהיותו בן 31 בלבד כתוצאה מכשל תחזוקתי ברוטור הזנב.

ספר האיורים של קיבוץ רגבים מוקדש גם לזכרם של חברי רגבים אשר נפלו במערכות ישראל: יניב נסים, דויד יביזה, מרדכי לזאה, דן טליק, מימי בוקרה, דוד קור ודדי שטיינר.

מסע האיורים לרוחבו ולעומקו של קיבוץ רגבים

משרועי שצקי שאל אותי האם אוכל לצייר את קיבוץ רגבים הבנתי מיד שמדובר בדבר חשוב, ערכי ומעניין. ומשפגשתי את אלי, אלמוז, קרן, דינה, ואחרים אשר סיירו איתי בכל רחבי הקיבוץ הבנתי שניתנת לי הזדמנות לצייר קהילה מרתקת המייצגת את תמצית הציונות: הקמת עולם חדש מאפס, הנשען על העבר המטופח בקפדנות ואדיקות, המתפתח ברוח הידע המודרני ומודרך על ידי חזון לעתיד גדול וטוב. בעבר ציירתי את ערי ישראל לרוחבן ולאורכן. ברגבים ציירתי את היישוב לרוחבו ולעומקו האנושי. ניתנה לי ההזדמנות להכיר את הקהילה לעומק, בכל דורותיה. החל מבניין בראשית, הספריה, גן הילדים המטיילים ומתחנכים באוויר הפתוח, פינת החי, הרפת, הלולים, גידולי השדה ועוד. ראיתי נופים מהממים וחשתי שברגבים אנשים גרים וחיים בתוך ציור.

אני מקווה שתאהבו את האיורים שבספר ושהם אכן משקפים את תולדות המקום ואת עומק חווית החיים ברגבים. אני התאהבתי במקום, בהיסטוריה ובקהילת קיבוץ רגבים.

מיכאל זלטקין – מיק

יולי 2022

טכניקת הציור

הציורים בספר זה צוירו ממבט ישיר (לא מגלויית או צילומים) ביד חופשית, באמצעות עט דיגיטלית על מסך הטלפון הסלולרי שלי (סמסונג נוט 20). בשלב הרישום כמעט ואיני מביט על המסך והעין שלי ממוקדת על האובייקט המצוייר. כך נוצר קשר עין ויד ללא תיווך של מחשבות. זמינותו של הטלפון מאפשרת לי לשלוף אותו מן הכיס בכל מקום או אירוע המושכים את ליבי ולצייר מיד. איני זקוק לכלי ציור מסורבלים או לזמן הכנה – הסטודיו שלי נמצא בכיס החולצה שלי.

לצפיה באיורים של ערים וישובים נוספים בארץ אנא הכנסו לאתר www.israel-in-color.com ולצפיה בסרטון "רגבים – לחיות בתוך ציור" חפשו ערך זה ביוטיוב.

קיבוץ רגבים – הגשמת החלום הציוני על ידי יהדות צפון אפריקה ואיטליה. מוקדש לדור מייסדי רגבים

תחילתו של סיפור המסע התרחש בגולה עם התהוות התנועה הציונית, "צעירי ציון דרור" – עולי תוניסיה, אלג'יריה ומרוקו.

בתוניסיה, קבוצת צעירים ברוחם, דוברי צרפתית וערבית, נחשפים לציונות, חלקם מוותרים על חלומות נעורים ללימודים גבוהים באוניברסיטאות של פריז וחרף התנגדות הוריהם מחליטים לפעול. חוג קטן נפגש מדי שבוע לגבש את קבוצת הצעירים ולהעמיק את החשיפה לציונות.

פלישת גרמניה לתוניסיה ואלג'יריה גרמה לזעזוע בקהילות היהודיות, היהודים נצטוו לפנות את בתיהם תוך 24 שעות והצעירים בני 18 עד 35 נדרשו להתייצב בבית ספר "אליאנס" ונשלחו לעבודת כפייה בתנאים קשים ומחפירים. בית הספר שהיה מקום ללימודים, לחוגים וליצירה, הפך בין רגע לבית כלא וזאת לקול שמחתם של השכנים הערבים, שרק אתמול היו חברים למשחקי רחוב וחוגים.

חג פסח אפריל 1943

הגרמנים צועדים במגפיהם ברעש מונוטוני ברחובות ושרים שירי ניצחון לקול תרועות עידוד תושבי המקום, נושאים קללות ונאצות כלפי היהודים. ההשפלה הגיעה לשיאה ו"צעירי ציון" נשבעו שאם יצאו בשלום מהכיבוש האכזרי יניפו בגאווה את דגל החלוציות לעליה לארץ ישראל. עד כיבוש צפון אפריקה בידי הצורר הנאצי, מרבית מיהודי צפון אפריקה לא שמעו ולא ידעו על הזוועות שעוברים אחיהם בכל מדינות אירופה. רסיסי השמועות התאמתו וחיזקו את ידיהם של מקימי התנועה החלוצית. התנועה התרחבה לאלגיריה ויותר מאוחר למרוקו. הוקמו חוגים ללימוד עברית, הגיעו שליחים ראשונים מישראל וסיפרו על הנעשה בארץ.

בתקופה זו יהודים העפילו מארצות אירופה בעליה בלתי לגאלית. שליחים מן הארץ הגיעו לצפון אפריקה והקימו קבוצות אימונים להגנה עצמית ועבדו בחוות הכשרה חקלאית. המוני יהודים נחשפים בעת ההיא לרעיון ולאמונה לעלות לישראל ולגאול את אדמתה.

באותו זמן קמה תנועת נוער ציונית חלוצית "צעירי ציון-דרור", ראשוני מעפילי יהדות צפון אפריקה מגיעים באוניות "יהודה הלוי-שיבת ציון - והחלוץ".

קם הגרעין הראשון צפון אפריקאי שייעודו לבנות בית קיבוצי בישראל. גרעין זה הכיל את מייסדי קיבוץ רגבים.

רגבים הינו הקיבוץ היחידי שקם בישראל על טהרת יהדות צפון אפריקה. גרעינים נוספים הצטרפו והשלימו בקיבוצים קיימים אחרים.

חברי הגרעין האיטלקי, בודדים בדרך לא דרך חוצים יערות ונהרות כאשר מסביבם הריסות וערמות אפר. תמרות עשן מעננים את השמים, ריח שריפה באוויר. חלקם ניצולי שואה וחלקם לחמו כפרטיזנים מול הצבא הגרמני ביערות, בכפרים ולאורך מסילות הרכבת באיטליה. השאירו מאחוריהם משפחות ובתים וחוויות ילדות. צועדים ביום ובלילה עם פת לחם וכל רכושם בגדים מרופטים תלויים על גופם. מנתרים מעל גלי אבן וברזל מותכים בשאיפה להגיע לחופים, להמתין בצפיה צרובה וכואבת לבוא אניה שתישא אותם לחופש ולהעפיל בעליה בלתי לגאלית לחופי ישראל. הבודדים התאחדו לקבוצה חזקה ומלוכדת ועוברים הכשרה בקיבוץ גבעת ברנר.

חברי הגרעין הצפון אפריקאי והאיטלקי מתאחדים ויוצאים לעצמאות ולגיבוש בכפר סבא. איזה מסע הרואי מטלטל עברו הגרעינים המאוחדים בדרך לגאולה, עד הגיעם כקבוצה להתחיל חיים של שותפות. חלמו ודמיינו את הארץ, ערגו אליה בכל נימי נפשם, והנה

התקרבו פיזית לאדמת ישראל ונופיה. התיישבתם במשלט בוטימת (ליד קיבוץ גלעד) כחיילי פלמ"ח, עברתם הכשרה כלוחמים, נשים וגברים, נשמתם את אדמת המולדת, הקמתם מגדלי שמירה, פרשתם גדרות תיל, שמרתם ביום ובלילה והנסתם את הצבא העירקי שתקף אתכם וניסה להגיע לקיבוצים בקרבתכם ובחדוות היצירה טמנתם מוקשים באדמה. נטעתם עצים בגבעות מסביכם וברבות הימים צמחו ליערות המשתרעים בכל המרחב. בדרך המתפתלת לבוטימת על גבעה עגולה וחשופה, חפרתם בורות בידיים חשופות, נטעתם עצי אורן והטמנתם באדמה פקעות של רקפות. היום היא נקראת: "גבעת הרקפות" אשר ליד גלעד והיא ידועה כאחת מפנינות הטבע היפות והאהובות בישראל. עמלכם לא היה לשווא והמוני בני הארץ פוקדים את יערות קק"ל שנטעתם. היה לנו חלום שהתגשם בזכות חברות צעירים שספגו ציונות, נחשפו לחלוציות והיו חדורי תחושת שליחות ואמונה בדרך להקים קיבוץ ולבנות בית בישראל.

הקבוצה התחשלה ומשאת נפשכם הייתה להקים קיבוץ ולבנות את בתי הקבע שלכם. הייתם גאים ודרוכים לצאת לדרך חדשה ולהגשים את מה שסימנתם כמטרה עליונה.

7.7.1949

הקבוצה מגיעה בדרך מאובקת ומשובשת לגבעת טרשים צחיחה ומצולקת עמוסת אבנים, סלעים, וקוצים, זאת "גבעת רגבים".

הייתם ענקי רוח לחזון ההתיישבות, צעדתם ארוכות לרוחבה של הגבעה הרמתם אבן ועוד אבן. מאובקים מהמאמץ תקעתם יתד, נמתחו המיתרים ואוהלים ראשונים מלאו את כיפת הגבעה. עוד יום מפרך עבר, הליל ירד, יללות התנים פילחו את אוויר הלילה הקיצי ועששיות הנפט הפיצו אור קלוש מיריעות האוהלים השחר הפציע, באה הזריחה, באמונה עמוקה ביכולותיכם יצאתם לסקל את השדות, זרועותיכם חודרות לאדמה הבתולה בידיים מיובלות וסדוקות, אבנים לוהטות נערמות במהרה על סוללות "השיכים" הארוכות מסביב לשדות, והם עדות ניצחת לתעוזה שפעמה בכם לגאול את אדמת המולדת. סכין מחרשה ננעצה באדמה, תלם ראשון נפתח ונזרעה הקמה. הגיעו הצריפים השבדים, יצקתם משטחי בטון עם מערבלי ישן ומקרטע, לוח הוצמד ללוח וקמו צריפי מגורים, גן ילדים, מרפאה וחדר אוכל. במסגריה תיקנו פרימוסים ופתיליות ועם גדילתם של ילדי הקיבוץ הראשונים נפתחה גם כיתת בית ספר.

שבילי עפר צרים נפרשו בין הצריפים, בשוליים, שאריות קוצים שנוכשו מהגבעה בשמש הקופחת בעמל רב, ביצירתיות, והישגיות הקמתם קיבוץ בהגשמה אידאולוגית לחיים משותפים באומריכם: אנחנו פה, חוזקנו בהיצמדותנו לאדמה הזו שנגאלה בזיעת מייסדים ולא נפרד ממנה. נעמוד מול קשיים ומכשולים במאמץ מאוחד וברוח איתנה נבנה את ביתנו, נחרוש ונזרע את שדותינו. עץ, אדם וילד ימלאו את מרחב חיינו.

הקיבוץ מתפתח, משביחים את השדות וקוצרים את יבולם. בתי אבן קמים, בית אינו רק קירות אבן, בית הוא העוגן שמסמל קביעות והמשכיות ובערבים מסביב למדורה מתנגן אקורדיון קטן וישן שהעפיל לגבעה עם נער ניצול שואה.

גרעיני נוער צעירים חדשים ישראלים, ומצפון אפריקה ודרום צרפת, מגיעים למלא את השורות ולעמוד במבחן ההישרדות של קיום הקיבוץ והמשכיותו, כור ההיתוך בין ישראלים לוותיקים גם הוא עומד למבחן ועל אף קשיי ההסתגלות נשארו חברי גרעינים לאורך כל השנים ותרומתם הייתה עוד נדבך חשוב ונעלה בשימורו וחיזוקו של הקיבוץ.

לאורך השנים פקדו את הקיבוץ לא מעט משברים חברתיים-כלכליים, ויכולנו להם, ממשיכים הלאה, בונים בתים, מגדלים ילדים, מחזקים את ענפי היצור כולם ביחד לתמיד.

והיום, הקיבוץ שינה את פניו לטובה עקב תהליך ההפרטה והקיבוץ המתחדש. נקלטו הבנים וחברים חדשים נוספים עם המון מוטיבציה ורצון עז לשותפות ברוב תחומי החיים, מתפתחת קהילה איכותית מגוונת וערכית. קהילה בעלת ערבות הדדית שהיא הלב הפועם של הקיבוץ החדש. הרצון לעזור ולתרום הוא נכס עליון. הגבעה הצחיחה נעלמה לא תוכלו למצוא את הצריפים, בתים נבנים ומאכלסים המון משפחות, רחובות מסותתים ומוצלים מקשרים ביניהם. את הסוס והעגלה מחליפים מכוניות מכל הסוגים, חברים

עובדים במגוון עצום של עבודות ומתפרנסים בכבוד. גינות נוי פורחות בשטחים ציבוריים ונושקות לחצרות הבתים.

הקיבוץ משגשג מבחינה חברתית ועם מערכת חינוך נפלאה שיודעת לתת מענה לכל ילד וילדה בגיל הרך. ילדי בית הספר מאורגנים בצהרונים, ומטבח החינוך מספק ארוחות מזינות ובריאות לילדי הגיל הרך והחינוך החברתי כאחד.

הנערים הבוגרים משתלבים בעשייה הקהילתית והתרבותית. חיי התרבות והיוזמות החברתיות בשיא, רמת ההתנדבות של חברי הקהילה ראויה לשבח. משק החי, החוואדי, רגבינה, החודשה, מתחם בית האבן והיד עוד נטויה.

גבעת רגבים פורחת, פנינה בחיק הטבע, מסביבה שדות חיטה מזהיבים, נוף מוריק ומטעי אבוקדו מאופק עד אופק. האלונים והזיתים הרבים השתקמו ומשתרעים בגאון בגבעות מסביב.

רגבים נושמת הצלחה ועוד ידה נטויה בחוזה לעבר העתיד.

נחזור להתחלה:

אנו, החברים שזוכים להנות מפרי עמלכם, עיננו דלוקות ויוקדות בגאווה ובהתפעלות על מעשה ידיכם ופועליכם. דור המייסדים, נשגב חדר אידאולוגיה שחזה את הגולה וחזה את הגאולה והגשים את התקומה.

נתתם לנו את כל מה שיכולתם לתת, ועכשיו מוטל עלינו להמשיך בדרככם לבנות ולהיבנות, לשמר את האדמה והמקום לדורות הבאים ולהנציח את מפעל חייכם. הייתם נועזים בדרך שבחרתם ובה הלכתם.

קהילה אשר שוכחת את עברה, עתידה לוט בערפל. לא נשכח מאין באתם ומה עברתם, ולכן אנו יודעים לאן ממשיכים לכת. בארכיון נערמים זיכרונות הרואיים ונפלאים מהעבר, והלב רוצה לחיות את ההווה, שניהם חשובים.

היה לכם חלום – והגשמתם, ניצחתם במאבק. וכפי שאמרו "צעירי ציון" מצפון אפריקה בתחילת דרכם: "אלמלא הציונות לא הייתה מגיעה אלינו בזמן המתאים הזה, ברגע הקריטי ביותר הזה, היינו הולכים לאיבוד מהיהדות 1943".

השגנו כל מה שרצינו ויותר – תזכרו אותנו אחרי לכתנו.

כתב: אלי בעבור

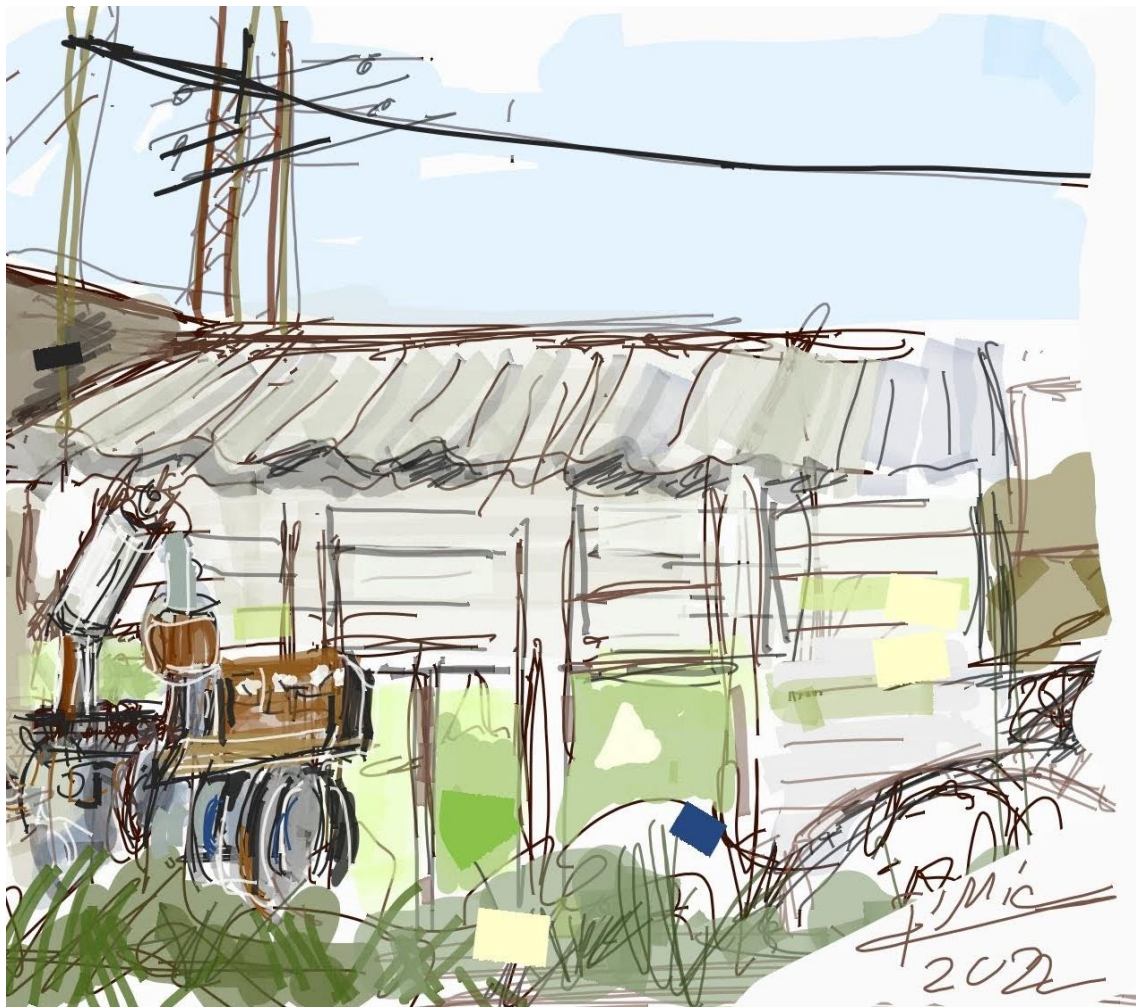

ברוכים הבאים לרגבים

המחרשה הישנה

Mic
2022

Janic
2022

מבנה הבטון הראשון
אשר נבנה ברגבים ושימש כמרכז
החשמל

בית האפנדי. הבניין
היחיד אשר שרד
מתקופת מלחמת
העצמאות.
שימש כמטבח לחדר
אוכל וכיום שופץ
ושודרג כמועדון חברים

חדר האוכל

רגבינה - ענף לייצור גבינות מחלב פרות ועיזים אשר נוסד
בהתנדבות החברים

המטבח של חדר האוכל הישן הוסב למטבח ילדים

הצרף האחרון ברגבים. נתרם על ידי ממשלת שוודיה בשנת 1951. שימש כבית תינוקות ועבר שיפוץ כצרף לשימור. כיום משמש כמועדון נוער

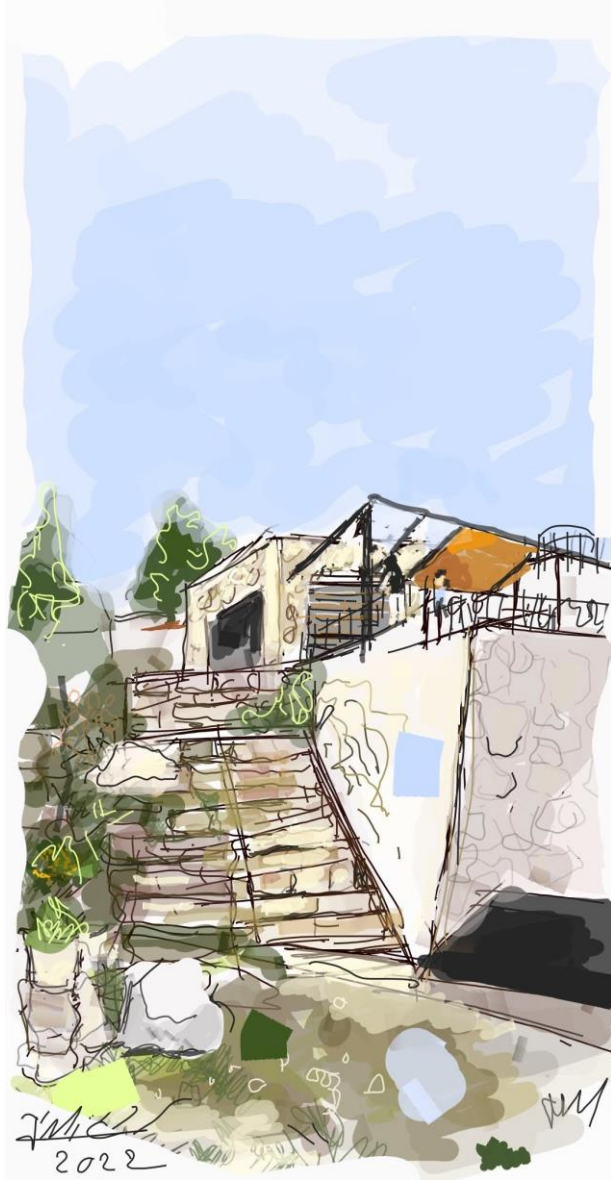

החינוך הקיבוצי ברגבים. נהנים בחצר
המשחקים מהצוות החינוכי היהודי
והערבי

2022

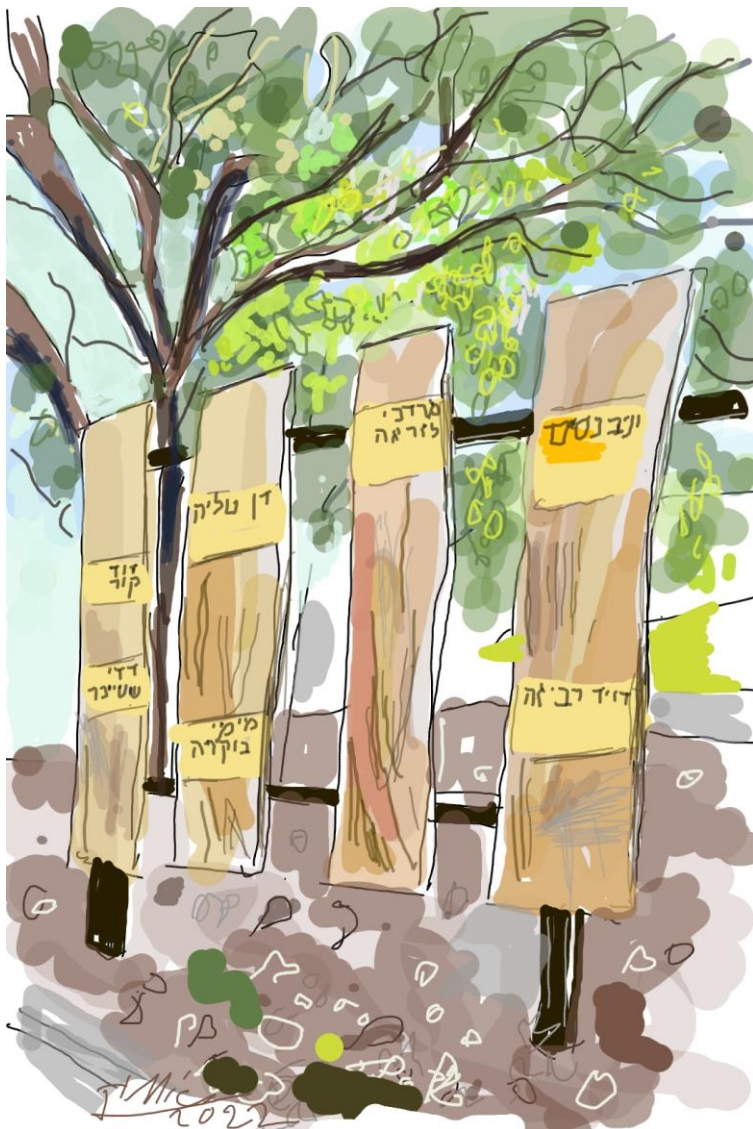
בתים חדשים נבנים
ברגבים

הנשקיה הישנה ולצידו
מגדל הסירנה

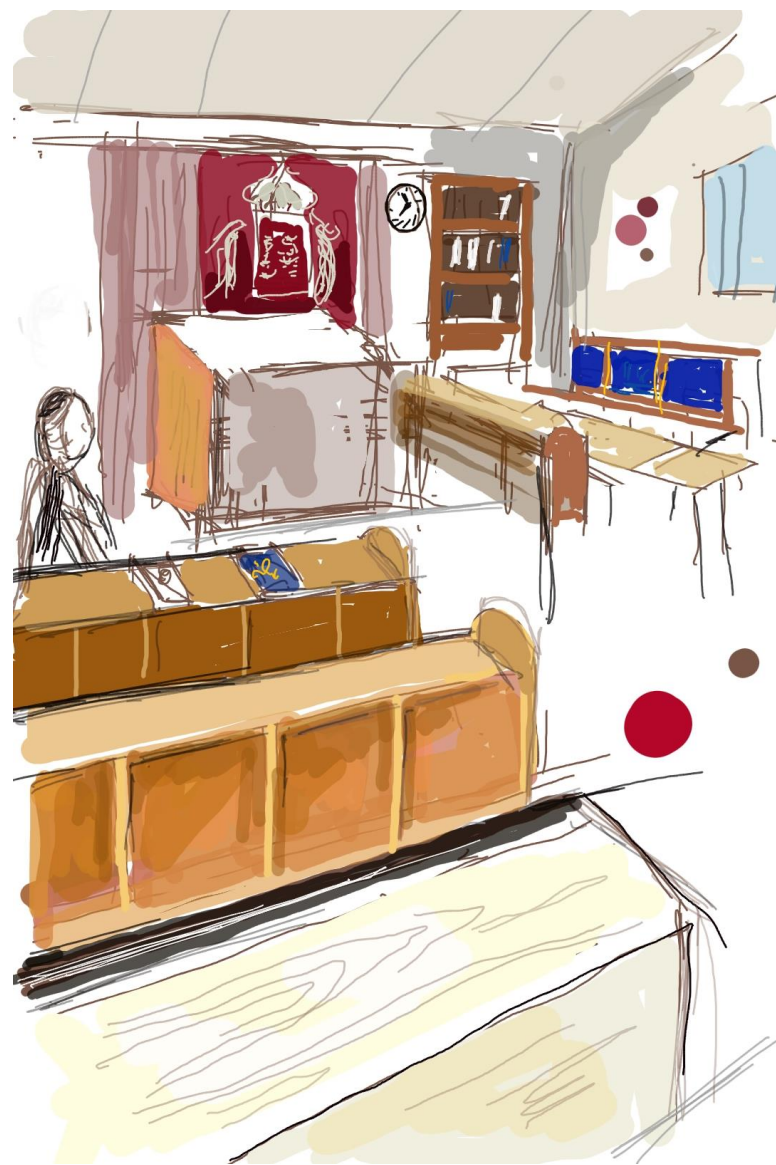

פינת הזיכרון
-אנדרטת חללי צה"ל של
רגבים. כאן מתקיים טקס
יום הזיכרון בכל שנה

בית הכנסת.
רגבים הינו קיבוץ
יהודי חילוני, אולם
בשבתות וחגים
מתכנסים מספר חברים
לתפילה ומפגש

גבעת הנוף
מבט צפונה

גבעת הנוף
מבט אל רגבים

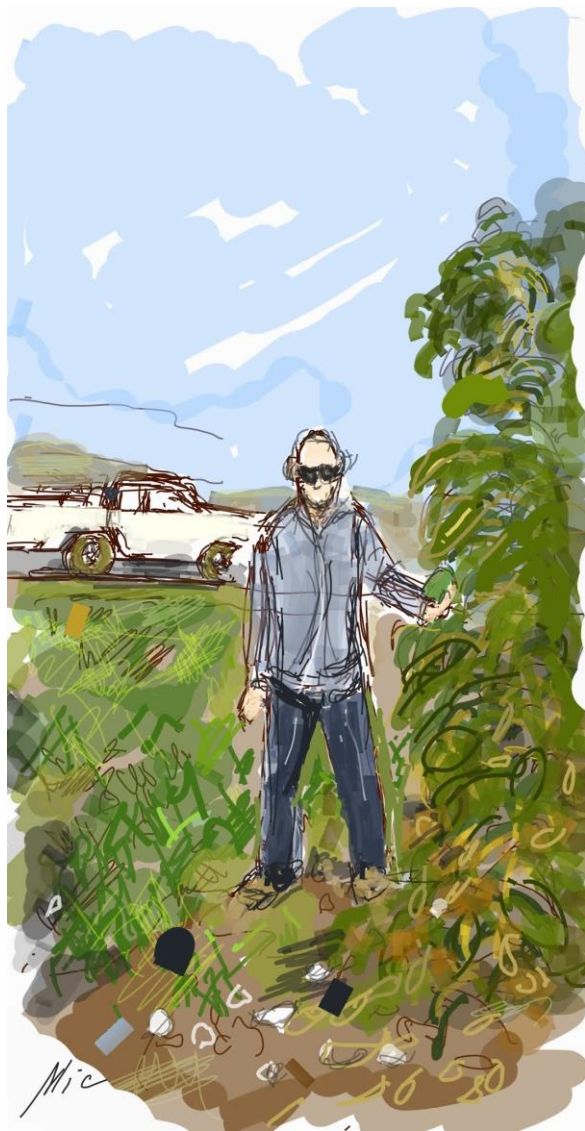

J/MAC 2022

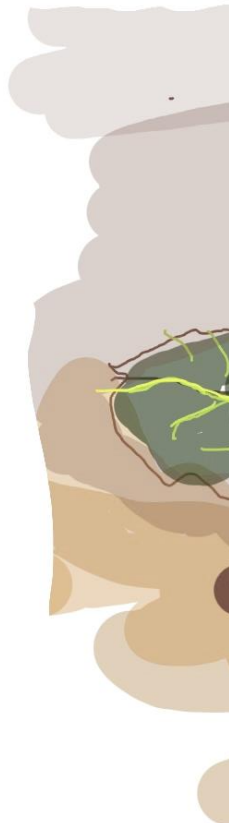

J/Mic
2022

מטע האבוקדו
אשר ניטע בשנת
1977. כיום משתרע
על 1555 דונם

ענף הלול הוקם ב 1950 לגידול הודים. כיום פטם עוף

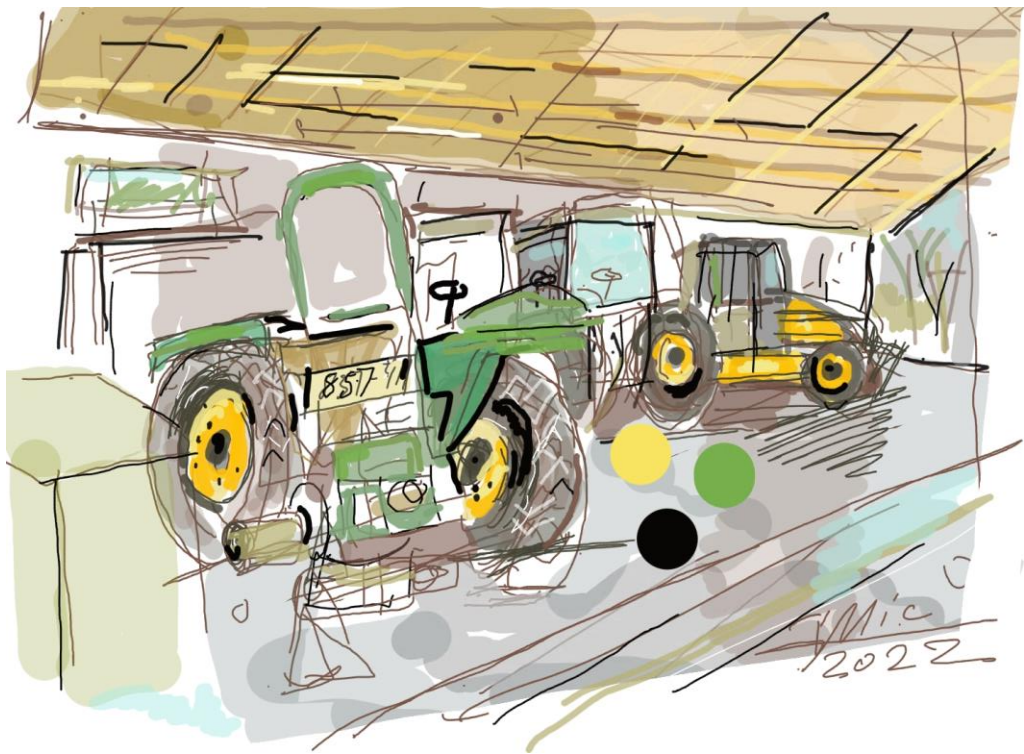
גדי"ש - חיטה מול
כפר קרע

ארוחת בוקר
במוסד....
המבנה שימש בעבר
כמסגריה ומוסד
לתיקון טרקטור הנפט,
הפרמל והפרגוסון

בסככת הטרקטורים

המסגריה - בעבר מוסך פעיל לכלי רכב חקלאיים

מבנה מפעל "רגב" להזרקת פלסטיק בעבר

g' Mic
2022

אנרגיה מתחדשת
ברגבים

בחצר הנגריה הישנה.
כיום משמש כסטודיו
לפיסול בפח

מבנה מחסן תערוכות אשר סיפק מזון ללול, לרפת ולדיר. הוסב לנגריה

ענף הרפת. ברפת כ 1000 פרות

משק החי. הוקם
כיוזמה קהילתית בו
נפגשים ילדים והורים
עם חיות המשק

תרנגולות במשק
החי

האלון הקדוש מהתקופה
העותומנית.
הפך לקדוש בשל הינצלו
ממכת ברק. עלו אליו
עולות רגל
מוסלמיות לבקש ברכות.
נמצאו מפתחות
מן הכפר קניר במסתורי
שורשיו

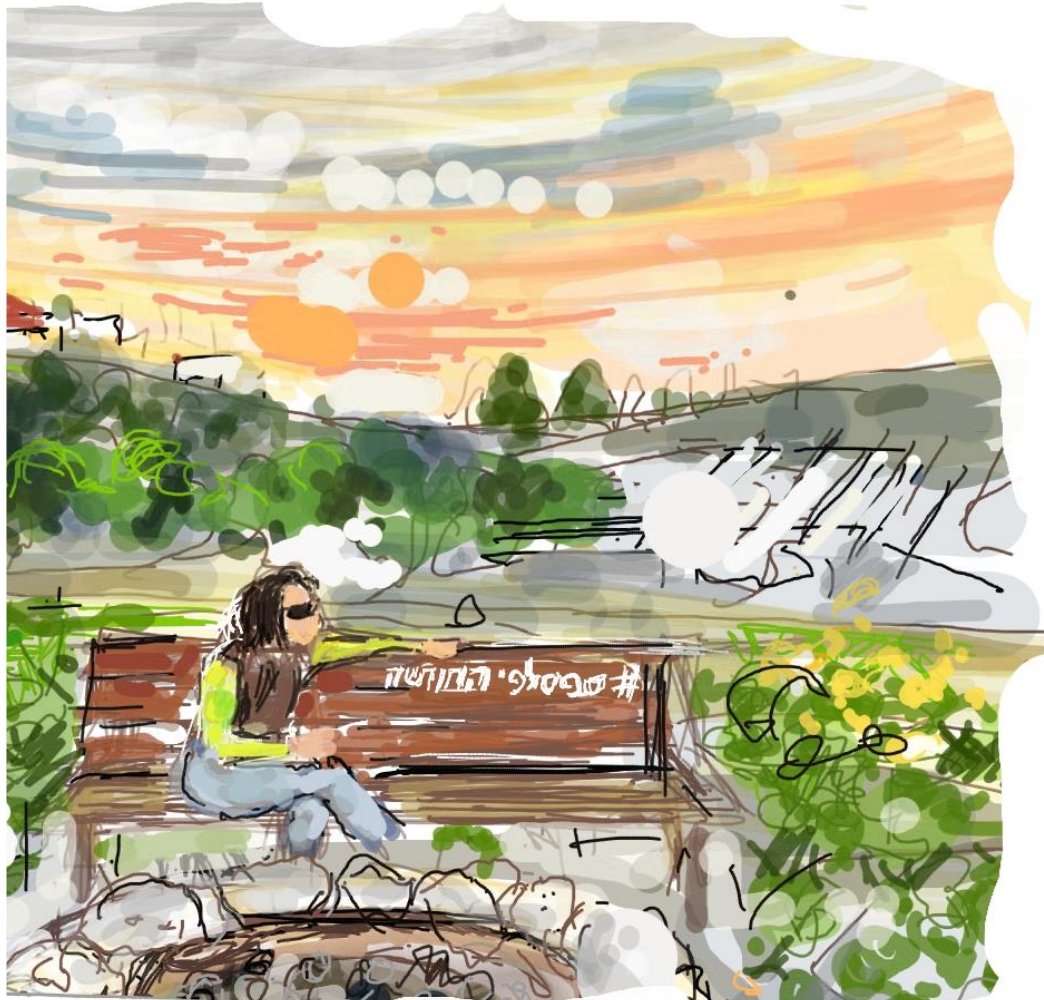

העתקת אלונים
לחודשה על ידי
צוות הגדי"ש והנוי

מיכאל
2022

4/11/21
2022

רגבים בשקיעת החמה

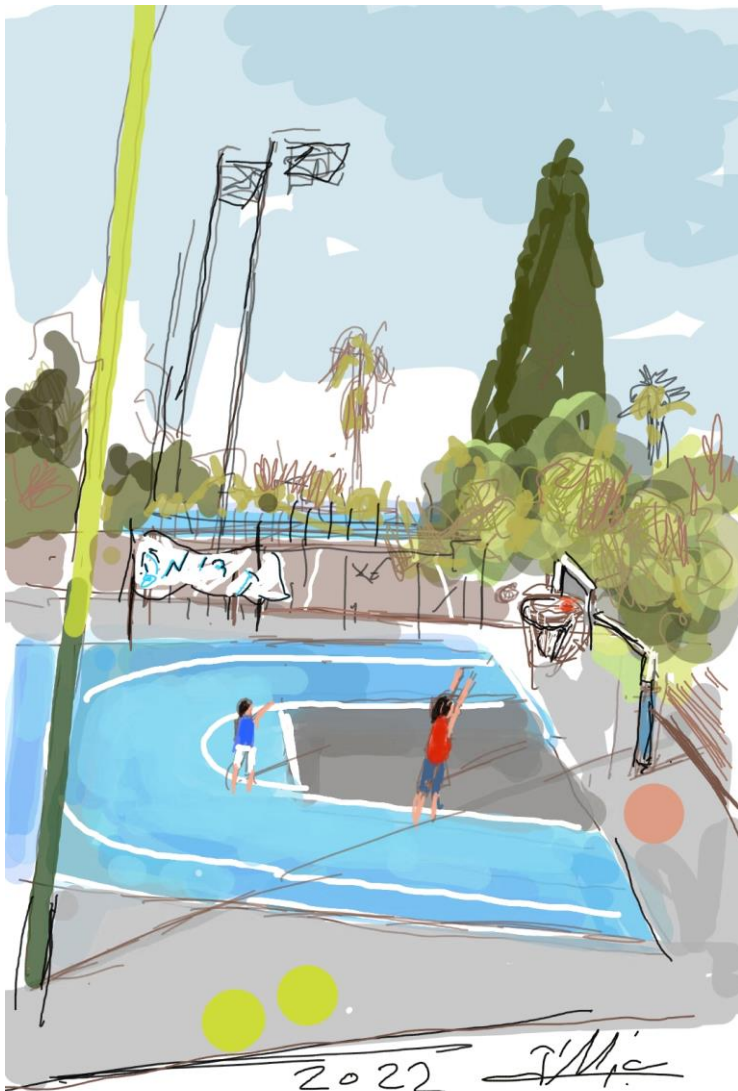

מ' 2022

גן הפסלים בלב
הקיבוץ

מגרש הכדורסל,
כדורגל, טניס
והבריכה. בעבר
התקיים בו הרונדו,
תהלוכת התחפושות
המסורתית בפורים.

שעת סיפור בספרייה
אשר הינה אבן
שואבת לחברי
וילדי הקיבוץ

רמי
2022

מבנה בראשית -
ארכיון, מוזיאון וחדר
הנצחה לחברי רגבים
לדורותיהם

תשמישי קודש מיהדות
צפון אפריקה

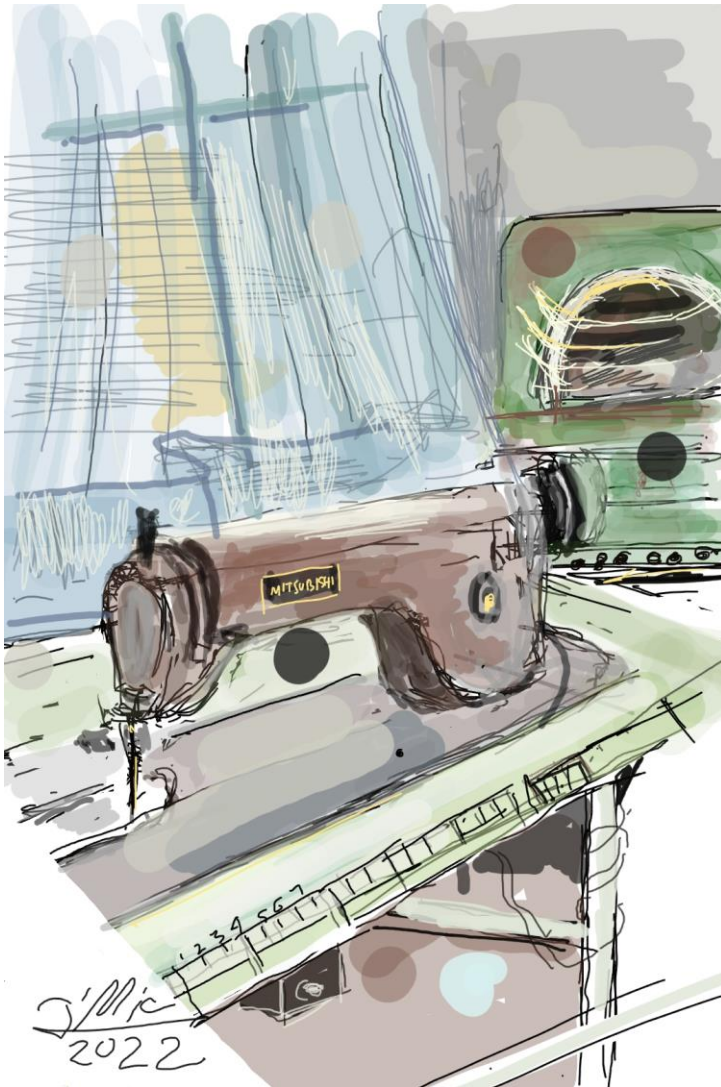
ממצאים בחדר ההנצחה
של מורשת יהדות צפון
אפריקה אשר נתרמו על
ידי המייסדים

I' Mic
2022

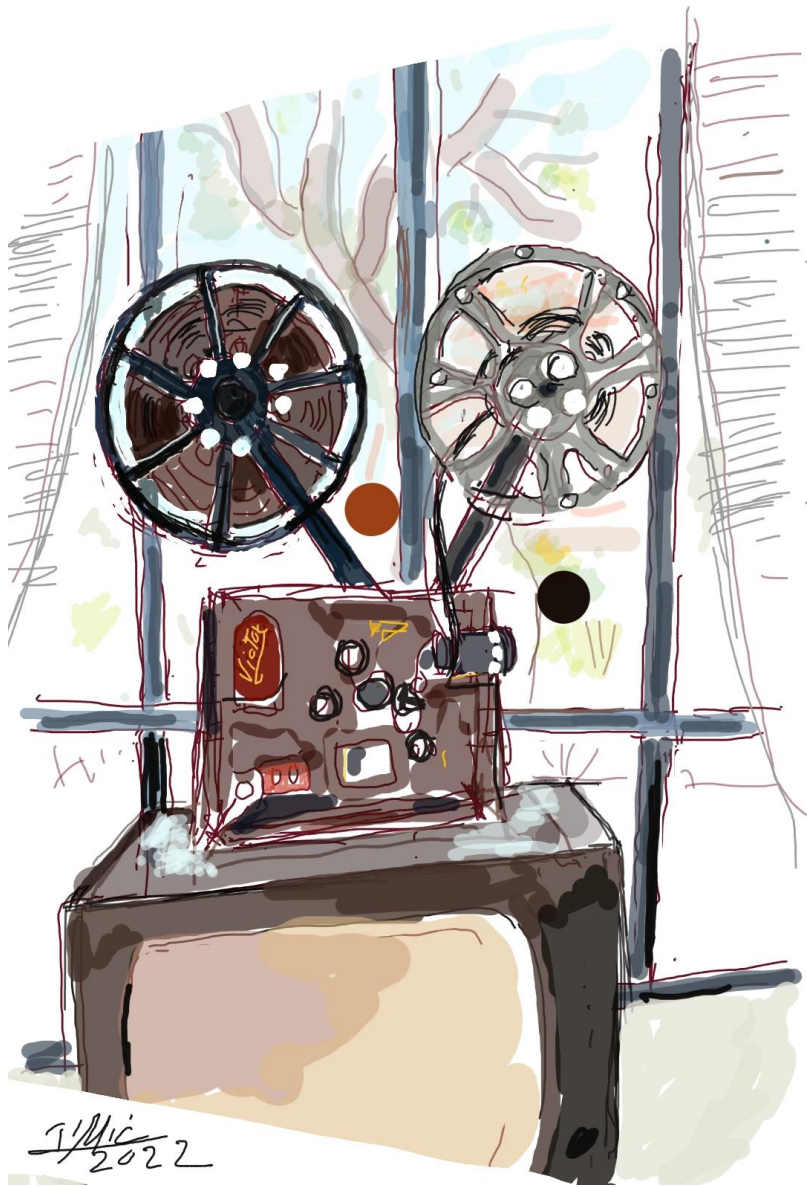
מכונת התפירה הישנה
מהמתפרה ומחסן הבגדים

כד חלב אשר שימש
את הרפתנים להובלה
ואיחסון החלב

J. Mic
2022

פינת התלמיד בלינה
המשותפת

במוזיאון של אלי
- קיימים עשרות מוצגים
מראשית ההתישבות
והקמת המדינה

צאתכם לשלום ובואכם
לשלום

• 2022 ~~FIN~~

מבט לעתיד. ליד החוואדי (חוזה בסמוך לוואדי).
מיזם אקולוגי אשר הוקם על ידי חברים וילדיהם
בשיתוף מערכת החינוך

סרגל כרונולוגי - נתיב המייסדים

- 29.6.1944 - שלושה חברים יצאו מטוניס כחיל חלוץ והגיעו לקיבוץ בית-אורן: יצחק אברהמי, פטי צרפתי ורחל כהן.
- 1945 - הצטרפו אל החברים בבית-אורן חברים נוספים, גד שחר, אודט, וראשוני החברים מאלג'יר
- 1945 -- הקבוצה יצאה להכשרה בבית-השיטה הצטרפו אליהם משה ארנון, צבי וצביה שדה, שושן ואורה כהן הקבוצה נקראה "קבוצת העם".
- 1947 -- בהמשך לקבוצה נוספו חברי גרעין דתיים ממרוקו, הגרעין מצטרף להגנה ומכין עצמו לקיבוץ עצמאי .
- נוצר איחוד עם הגרעין האיטלקים ששהה בהכשרה בגבעת ברנר, בניהם החברים ישראל ווינטרוב, הלנה ולוט, חנה אברהמי, לאה נבט, איה ואלדו אנטיקולי.
- 2.1947 - כל הגרעין יוצא ל"עצמאות" בכפר -סבא.
- 5.1948 - הגרעין יוצא להתיישבות בבוטימת בסמוך לקיבוץ גלעד למשלט.
- 7.7.1949 - הגרעין עולה להתיישבות קבע על קרקעות קניר שנכבשו במלחמת העצמאות והקיבוץ נקרא רגבים.
- 26 חברים וחברות יצאו להתיישבות קבע, ולמשפחת אנטיקולי נולדה התינוקת הראשונה, לילית אנטיקולי, ביום העליה לקרקע.